ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Силабус

др Драган Ашковић, доцент
Владимир Антић, асистент

Основне академске студије: Богословско пастирски програм

Предмет: Црквено појање са правилом

Група: обавезни предмет, бодови: 6
Фонд часова: I семестар: 4 часа (2 + 2)
II семестар: 4 часа (2 + 2)
Испит: усмено

Назив курса:

Црквено појање са правилом

Садржај:
Курс је заснован на упознавању студената са посебним делом Литургијског богословља који се бави теоријским и практичним изучавањем црквене музике. Курс предвиђа: стицање нових општих сазнања из историје и теорије музичке традиције (источне и западне), схватање природе музике и њеног односа према другим врстама уметности. Утицај историјских прилика и теолошке мисли на обликовање обредне музике и њен развој кроз историју.

Циљ:
Циљ предмета је да омогући студентима усвајање посебних сазнања из дела Литургике односно Црквеног појања са правилом. Разумевање историјских процеса и основних богослужбено-литургијских координата црквеног певања. Стицање знања и умећа неопходних за самостално и саборно учешће у црквеном богослужењу. Упознавање студената са песмом као мелопоетским остварењем које представља основни вид богослужбено-музичког изражавања.

Предуслови: нема

Облик наставе:
Предавања, анализе, слушање и певање црквених песама, дискусије. Акценат ће бити на интерпретационом обрасцу наставе у којем ће се фаворизовати разумевање и темељно упознавање са фундаменталним питањима курса.

Обавезе студената:
Редовно похађање предавања, вежби и практично учествовање у богослужењима (певање богослужбених песама за певницом).

Начин оцењивања рада и резултата:
Начин оцењивања рада и резултата: Активно учешће у настави доноси 20% оцене, активно учествовање у богослужењима 20% оцене и осталих 60% оцене студенту ће донети завршни усмени испит.

План курса/предмета
1. недеља
Увод у предмет, музика као феномен
2. недеља
Елементи музике: мелодија, хармонија, ритам, музичка форма
3. недеља
Основно музичко описмењавање (западноевропско музичко писмо)
4. недеља

Ритам и метрика

5. недеља

Лествична основа, тоналитет, тонски род, основе богослужбеног поретка

6. недеља

Тоналне основе црквеног појања, Мало вечерње

7. недеља

Музичко-поетски жанрови у богослужењу

8. недеља

Црквено-богослужбена песма: појам, настајање, варирање и међусобни утицаји

9. недеља

О пореклу црквене музике, Свакидашње јутрење

10. недеља

Историјски преглед развоја црквене музике

11. недеља

Утицај теолошке мисли на формирање музичког стила

12. недеља

Богословско етички идентитет музике

13. недеља

Терминолошке одреднице песме: духовна, богослужбена, црквена, литургијска, паралитургијска

14. недеља

Музика као обликовано (литургијско) време

15. недеља

Осмогласник – Октоих

16. недеља

Ранохришћанска музика на Западу - Грегоријански корал

17. недеља

Амврозијанска, Мозарапска, Галиканска, Хуситска црквена музика

18. недеља

Црквена инструментална музика

19. недеља

Рефрен и рима у византијским књижевно – песничким облицима

20. недеља

Глагољашко црквено певање

21. недеља

Химнографија код Срба - Србљак

22. недеља

Савремена византијска црквена музика

23. недеља

Српска средњовековна црквена музичка традиција

24. недеља

Црквена музика код Русā

25. недеља

Романтизам и Национална музика у Србији

26. недеља

Појава вишегласја у богослужењу код Србā, Карловачко и београдско црквено певање

27. недеља

Настанак новијег црквеног певања код Срба, Корнелије Станковић

28. недеља

Ст. Ст. Мокрањац

29. недеља

Паралитургијске песме и њихова савременост

30. недеља

Црквено и народно певање: сличности и разлике

План вежби из предмета

1. недеља

Богослужбени облици, поредак и певање Златоустове Литургије по једногласном напеву

2. недеља

Поредак и певање Златоустове Литургије по традиционалном једногласном напеву

3. недеља

Поредак и певање Василијеве Литургије по традиционалном једногласном напеву

4. недеља

Поредак и певање Прећеосвећене Литургије по традиционалном једногласном напеву

5. недеља

Осмогласни систем црквеног појања у Источној Цркви

6. недеља

Поредак и певање вечерњег и јутарњег богослужења

7. недеља

Васкрсни тропар I глас Слава..., И није..., богородичан по традиционалном напеву записаном од Мокрањца, Барачког, Ластавице...

8. недеља

Васкрсни тропар II глас Слава..., И није..., богородичан

9. недеља

Васкрсни тропар III глас Слава..., И ниње..., богородичан

10. недеља

Васкрсни тропар IV глас Слава..., И ниње..., богородичан

11. недеља

Васкрсни тропар V глас Слава..., И ниње..., богородичан

12. недеља

Васкрсни тропар VI глас Слава..., И ниње..., богородичан

13. недеља

Васкрсни тропар VII глас Слава..., И ниње..., богородичан

14. недеља

Васкрсни тропар VIII глас Слава..., И ниње..., богородичан

15. недеља

Тропари и поједине песме великих Господњих, Богородичних и других празникā.

16. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире I глас

17. недеља

Догматска слава и догматик I глас

18. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире II глас

19. недеља

Догматска слава и догматик II глас

20. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире III глас

21. недеља

Догматска слава и догматик III глас

22. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире IV глас

23. недеља

Догматска слава и догматик IV глас

24. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире V глас

25. недеља

Догматска слава и догматик V глас

26. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире VI глас

27. недеља

Догматска слава и догматик VI глас

28. недеља

Мелодије на Господи возвах и две стихире VII глас

29. недеља
Догматска слава и догматик VII глас

30. недеља
Мелодије на Господи возвах и две стихире VIII глас, Догматска слава и догматик VIII глас

Основна литература:

МОКРАЊАЦ Стеван Стојановић:

- *Осмогласник*, (*Духовна музика* IV), Сабрана дела том 7, *Нота* Књажевац, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1996, или било које Синодско издање СПЦ.
- *Опште и пригодно појање*, (*Духовна музика* V), Сабрана дела том 8а, *Нота* Књажевац, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1998, или било које Синодско издање СПЦ.

ПЕРКОВИЋ-РАДАК, Ивана, Музика српског Осмогласника између 1850. и 1914. године, Фму, Београд 2004.

ПОПМИХАЈЛОВ, Никола и АШКОВИЋ, Драган Осмогласник–старо српско црквено појање, Свети архијерејски синод СПЦ, Београд 2011.

HERCMAN Jevgenij, Vizantijska nauka o muzici, CLIO, Beograd 2004.

Додатна литература:

1. АШКОВИЋ Драган, „Паралитургијске песме код Срба и Хрвата“, Зборник радова са научног скупа, *Дани Владе Милошевића*, Бања Лука 2008, (299–323);
2. BEZIĆ Jerko, *Razvoj glagoljaškog pjevanja na zadarskom području*, Zadar 1973, str. 5-12.

3. BINGULAC Petar, *Napisi o muzici*, Univerzitet umetnosti u Beogradu, Beograd 1988, str. 7-14;
4. БОГДАНОВИЋ Димитрије, *Историја старе српске књижевности*, Српска књижевна задруга, Београд 1980, стр. 69-84;
5. ПЕЈОВИЋ Роксанда, *Српска музика*, Универзитет уметности у Београду, Београд 1998. стр. 31-77;
6. ПЕРКОВИЋ Ивана, „Музика Византије“, *Музика минулог доба* (Роксанда Пејовић), Портал, Београд 2004, стр. 62-82;
7. HERCMAN, Jevgenij, *Vizantijska nauka o muzici,* Clio, Beograd 2004, str. 169-200;
8. CVETKO Dragotin, *Južni Sloveni u istoriji evropske muzike*, Nolit, Beograd 1984, str. 15-53;
9. АВЕРИНЦЕВ СЕРГЕЈЕВИЧ Сергеј, *Поетика рановизантијске књижевности*, Књижевна мисао, Београд 1982, стр. 233-261;
10. AŠKOVIĆ Dragan, „Tradicionalno i savremeno u bogomoljačkim pesmama“, Zbornik sa međunarodnog skupa *Muzika u društvu*, Muzikološko društvo FBiH, Sarajevo 2006, str. 148-161;
11. БАРАЧКИ Ненад, *Нотни зборник српског народног црквеног појања по карловачком напеву*, Издање: *Каленић*, Музиколошки институт Српске академије наука и уметности, Матица српска, Крагујевац 1995.
12. БЕК Ханс Георг, *Путеви византијске књижевности*, Српска књижевна задруга, Београд 1967, стр. 196-224;
13. ВРАНОС, Јован, *Кратка историја Хагиографије и њене различите школе*, cf.:„Православље и уметност“, Тројеручица, уредник Јован Србуљ, Београд 1997, 36-41.
14. КОТАС Венеција, *Византијско позориште*, ЦИД, Подгорица 2002, 94-105 Музичка гестикулација у позоришту и цркви; 53-77 Игре на хиподрому и њихова веза са црквом;